

Konzervativna grčka vlada je pre četiri godine obećala **ekološki zaokret** u energetskej politici. Danas je od toga malo ostalo. **Grčka** čak više polaže na gas nego ranije. Još se ponegde dimi iz divovskih elektrana na **lignit** oko grada **Ptolomeide** na severu Grčke. Taj predeo je ispresecan rudnicima. Iz otvorenih jama se od pedesetih godina vadi lignit, najprljavija vrsta uglja.

Kada je **Kirjakos Micotakis** iz konzervativne Nove demokratije postao 2019. premijer, obećao je da će **zelena agenda** obeležiti njegov mandat. Trebalo je smanjiti upotrebu **fosilnih goriva**, te prelaziti na energiju Sunca i vetra.

Ipak, od bolnog saznanja Evrope da rat u Ukrajini znači kraj snabdevanja jeftinijim ruskim gasom, i u Grčkoj se sve promenilo. Micotakis je u razgovoru za TV Blumberg rekao da Grčka postaje „**energetsko čvorište za tečni gas**“ za **Balkan** i centralnu Evropu. „U tom pogledu je uloga naše zemlje veoma važna za druge zemlje“, dodao je premijer.

Strah od gubitka radnih mesta

Na severu zemlje je ovog februara otvorena nova termoelektrana na lignit. Micotakis je govorio o „strateškom značaju“ elektrane i obećavao da rat u Ukrajini tek malo odlaže napuštanje lignita. Ideja je da nova elektrana u dogledno vreme počne da radi na gas. Projekat finansira i nemačka Kreditna ustanova za obnovu.

Istovremeno u Ptolomeidi niču ogroman polja prekrivena solarnim panelima i vetrenjačama. Taj region, kaže nam lokalni novinar Sokratis Mutidis, idealan je jer već ima energetske infrastrukturu.

No, novinar kritikuje Vladu. „Ljudi su od vlasti hteli mapu na kojoj bi se videlo gde će i koliko da se postavlja solarnih panela i vetro-parkova. Do danas ih je već mnogo izgrađeno, ali takva mapa još ne postoji.“

Meštani se boje da će iz paneli i vetrenjače preplaviti, i da ih niko ništa ne pita. Osim toga, dodaje Mutidis, bojazan je da zeleni zaokret, premda dobar za životnu sredinu, ne donosi nova radna mesta. Više poslova ima u rudnicima i termoelektranama nego oko obnovljivih izvora.

Selo koje još postoji

Posebna je briga ljudi u selu **Akrini**, tik uz jednu od elektrana i **kop lignita**. To selo zapravo ne bi trebalo da postoji – pre više od decenije je grčka vlast predvidela iseljavanje zbog širenja kopova. Stanovnici su merili povećan nivo zagađenja, i natprosečan broj ljudi umirao je od raka pluća.

No, deset godina nije se desilo ništa, a onda je ovog marta Vlada u Atini iznenađujuće povukla odluku. Najednom preseljenje sela navodno nije neophodno.

Na upit DW, u Ministarstvu životne sredine kažu da će biti ulagano u infrastrukturu sela kako bi se podigao kvalitet života. Obećan je i novi solarni park kao izvor prihoda. Iz odgovora nije jasno koliki su danas rizici po zdravlje meštana. Za Teodotu Nantsu iz grčkog ogranka Svetske fondacije za prirodu (WWF) problem se krije upravo u tome. Već su dve studije pokazale prisustvo otrovnih jedinjenja hroma u podzemnim vodama sela.

„Studije se ne slažu koji su uzroci“, priča ona. Jedno istraživanje, koje je pokrenula energetska kompanija, tvrdi da je zagađenje geološke prirode. Druga studija, koju je finansirao okrug, zaključuje da je uzročnik rudnik lignita.

Kako bilo, meštani bi trebalo da budu pomereni odatle i da im budu isplaćene odštete, smatra Nantsu. U tom pravcu ide i odluka najvišeg upravnog suda u zemlji. „Zločin protiv ljudskih prava i ismevanje pravne države je što se ignoriše pravna obaveza da se ljudi iz Akrinija presele u zdraviju sredinu“, kaže naša sagovornica. Ona je, kao i mnogi saborci za zaštitu prirode, uverena da vlasti u **Atini** ne misle ozbiljno sa prelaskom na obnovljive izvore energije. Nantsu kaže da će se Grčka i dalje držati fosilnih goriva.

Gas na sve strane

Naveliko se investira u gasovode. U lučkom gradu Aleksandrupolisu nadomak kopnene granice sa Turskom nastaje jedan terminal za prihvatanje tečnog gasa. Gasovod koji je sagrađen zajedno sa Bugarskom trebalo bi da sprovodi zemni gas iz **Azerbejdžana** po celom Balkanu, i tako spreči zavisnost od Moskve.

Prošlog novembra je čak zaustavljena dugo planirana privatizacija luke u Aleksandrupolisu, jer je ona proglašena strateški bitnom za **NATO**.

U planu su i drugi gasovodi i terminali za **LNG**. Recimo, pred obalom gradića Kavale se gas crpi od osamdesetih godina. Pošto je nalazište iscrpljeno, onde bi trebalo da nastane podzemno skladište gasa. U Jonskom moru i oko Krita traju bušenja u potrazi za novim izvorima.

Prema odgovoru Ministarstva životne sredine, sva ispitivanja su okončana i veruje se da će prava bušenja početi 2025. godine, a da će gas poteći godinu ili dve kasnije. Kažu, i dalje se drže plana da se pređe na ekološke izvore energije, ali to ne sme da ugrozi sigurnost snabdevanja. „**Treba nam prelazno rešenje, a to je zemni gas kao najčistije od svih fosilnih goriva. Jer, odlučili smo da od 2028. prekinemo sa upotrebom lignita.**“

Kostis Grimanis iz grčkog Grinpisa kritikuje to što studije za vađenje gasa ispod mora nisu sprovedene nezavisno nego su ih finansirale energetske kompanije. Uopšte, kaže on, investicije u gas nikako se ne uklapaju u klimatske ciljeve Vlade.

„Vlada ne računa emisije štetnih gasova koje nastaju sagorevanjem ovih rezervi jer se gas prodaje i spaljuje negde van Grčke.“

Nedavno doneti zakon od 500 stranica za Grimanisa predstavlja **odstupanje od zelenog zaokreta** u energetskej politici. Vlada je stručnjacima odobrila tek nekoliko dana za javni uvid u taj mamutski zakon.

„Jasna je namera Vlade da ipak produži upotrebu lignita i da bivše elektrane na lignit pretvori u elektrane na gas“, dodaje Grimanis.

Izvor: [DW](#)